EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 15.3.2024.
COM(2024) 139 final

2024/0073 (COD)

Priekšlikums

EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES REGULA,

ar kuru attiecībā uz labiem lauksaimnieciskā un vidiskā stāvokļa standartiem, klimata, vides un dzīvnieku labturības shēmām, KLP stratēģisko plānu grozījumiem, KLP stratēģisko plānu pārskatīšanu un attiecībā uz atbrīvošanu no kontroles un sodiem groza Regulu (ES) 2021/2115 un (ES) 2021/2116

PASKAIDROJUMA RAKSTS

1. PRIEKŠLIKUMA KONTEKSTS

• Priekšlikuma pamatojums un mērķi

Ar kopējās lauksaimniecības politikas (KPL) stratēģiskajiem plāniem Eiropas Savienība vēlas attīstīt gudru, konkurētspējīgu, izturētspējīgu un daudzveidīgu lauksaimniecības nozari, kas garantē ilgtermiņa pārtikas nodrošinājumu. Vienlaikus tās mērķis ir atbalstīt un stiprināt vides aizsardzību, arī bioloģisko daudzveidību, un klimatrīcību un palīdzēt sasniegt ar vidi un klimatu saistītos Savienības mērķus, izpildot arī Parīzes nolīguma uzliktās saistības, kā arī stiprināt lauku apvidu sociālekonomisko vidi.

Dalībvalstu izstrādātie un Komisijas apstiprinātie 28 KLP stratēģiskie plāni, kuri pirmo reizi tika piemēroti 2023. gadā, tagad tiešā veidā papildina lauksaimnieku ienākumus, palīdz pildīt vidisko shēmu prasības un nodrošina atbalstu, piemēram, investīcijām, konkrētām lauksaimniecības nozarēm, lauku attīstībai, zināšanām un inovācijai. Stratēģiskie plāni gan ievērojami palielina subsidiaritāti kopējās lauksaimniecības politikas pārvaldībā, gan orientēšanos uz sniegumu. Izdevumiem jābūt tādiem, lai tiktu izpildīti 10 konkrēti KLP ekonomiskie, vidiskie un sociālie mērķi, ko mēra, izmantojot vairākus kopīgus rādītājus.

Šie stratēģiskie plāni kopā ar regulatīvām iniciatīvām, investīcijām pētniecībā un citām darbībām palīdz īstenot Komisijas vērienīgo zaļā kursa programmu, kas ļaus sasniegt Savienības vidiskos un 2050. gadam izvirzītos klimatiskos mērķus. Šajā sakarā KLP stratēģisko plānu regula (Regula (ES) 2021/2115) izvirzīja augstākus pamatnosacījumus lauku saimniecību atbalstam, un salīdzinājumā ar iepriekšējo kopējo lauksaimniecības politiku 28 stratēģiskajos plānos kopumā ir atvēlētas ievērojami lielākas summas lauksaimnieku atbalstam vidisko un klimatisko mērķu sasniegšanā.

Jaunā pieeja kopumā darbojas labi. Tomēr pirmais KLP stratēģisko plānu īstenošanas gads skaidri parādīja, ka plānu efektīvai īstenošanai un birokrātijas mazināšanai nepieciešamas korekcijas. Turklāt plānu īstenošana būtu jāaplūko, ņemot vērā diskusijas par citiem zaļā kursa tiesību aktu priekšlikumiem, kuri tieši ietekmēs vai var ietekmēt gan lauksaimniekus, gan šajos plānos izvirzītās prasības. Turklāt vienošanās par KLP stratēģisko plānu regulu tika panākta, kad vēl nebija sācies Krievijas plaša mēroga agresijas karš Ukrainā, kurš joprojām spēcīgi ietekmē tirgus un lauksaimnieku peļņu, kā arī Eiropas lauksaimniecības politikas kontekstu.

Lai gan Savienības dalībvalstīs plaši izvērsto lauksaimnieku protestu iemesli ir sarežģīti un daudzveidīgi, pašreizējā kontekstā minētajiem iemesliem ir svarīga nozīme.

Eiropadome 2024. gada 1. februārī apsprieda problēmas, ar kurām saskaras lauksaimniecības nozare, kā arī bažas, ko lauksaimnieki bija pauduši protestu laikā. Tā uzsvēra kopējās lauksaimniecības politikas būtisko nozīmi un aicināja Padomi un Komisiju vajadzības gadījumā darbu turpināt. Lai to panāktu, Eiropas Komisijai, pārējām ES iestādēm, dalībvalstīm un lauksaimniekiem ir jāsadarbojas. Komisijas priekšsēdētāja Urzula fon der Leiena apņēmās sākt rūpīgu analīzi par lauksaimnieku administratīvo slogu, lai noteiktu jomas, kurās vajadzīgi uzlabojumi. Komisija, cita starpā arī balstoties uz Padomes prezidentvalsts apkopoto informāciju no dalībvalstīm, ES lauksaimnieku organizācijām un Eiropas Parlamenta, 2024. gada 22. februārī nāca klajā ar neoficiālu dokumentu par iespējamām vienkāršošanas darbībām, kas izmantojams diskusijās Padomē.

2024. gada 26. februārī Lauksaimniecības un zivsaimniecības padome apstiprināja savu politisko apņemšanos izlēmīgi reaģēt uz lauksaimnieku paustajām bažām un pirmām kārtām atbalstīja virkni pasākumu, kuri Komisijas neoficiālajā dokumentā bija iekļauti kā prioritāri īstermiņa pasākumi reaģēšanai uz pašreizējo krīzi. Tā arī uzstāja uz kopējās lauksaimniecības politikas pamataktu pārskatīšanu un šādas pārskatīšanas iespējami drīzāku uzsākšanu. Turklāt Komisija rūpīgi uzklausīja viedokļus, kas tika pausti Eiropas Parlamenta Lauksaimniecības un lauku attīstības komitejas 26. februāra sanāksmē, kurā notika viedokļu apmaiņa par priekšlikumiem lauksaimniekiem un valstu pārvaldes iestādēm uzliktā sloga vienkāršošanai.

Priekšlikuma mērķis

Komisija ar šiem priekšlikumiem vēlas KLP stratēģisko plānu regulās veikt mērķtiecīgus pielāgojumus, kas ļaus risināt dažas ar šo regulu īstenošanu saistītās grūtības. Ar šādu mērķtiecīgu pieeju Komisija ļoti ievērojami reaģē uz konstatētajām problēmām un paustajām bažām, un vienlaikus tās mērķis ir saglabāt un aizstāvēt pašreizējās KLP vispārējo ievirzi un tās nozīmi, atbalstot Eiropas lauksaimniecības pāreju uz ilgtspējīgu lauksaimniecību. Komisija uzskata, ka šie mērķtiecīgie grozījumi atvieglos minēto priekšlikumu ātru pieņemšanu Eiropas Parlamentā un Padomē.

Pielāgojumi aptver izmaiņas, kas lauksaimniekiem ir izdevīgas, jo samazina administratīvo slogu, tie paredz elastību, kas valstu pārvaldes iestādēm īstenošanu ļauj pielāgot, lai risinātu situācijas, ar kādām saskaras lauksaimnieki, tie ierosina mainīt līdzsvaru starp nosacījumu sistēmas prasībām un brīvprātīgajām shēmām, kas veicina zaļo praksi, un labuma guvējus pārliecina par šīs politikas stabilitāti stratēģisko plānu darbības laikā. Piemēram, nosacījumu sistēmas pielāgojumi ļaus dalībvalstīm elastīgāk valsts līmenī noteikt laba lauksaimnieciskā un vidiskā stāvokļa (LLVS) standartus, tādējādi vienkāršojot slogu, ar ko saskaras lauksaimnieki, piemēram, dažādos iespējas, kā izpildīt prasības, vai paredzēs īpašus, mērķtiecīgus atbrīvojumus vai atkāpes, jo īpaši nelabvēlīgu laikapstākļu gadījumā. Tie atvieglos administratīvo slogu mazākiem lauksaimniekiem, kuru lauksaimniecības platības nepārsniedz 10 ha, jeb 65 % lauksaimnieku, jo vairs netiks piemēroti kontroles apmeklējumi nolūkā pārbaudīt nosacījumu sistēmas prasību ievērošanu. Tajā pašā laikā mazāko lauksaimnieku atbrīvošana no sodiem arī vienkāršos darbu, ko veic dalībvalstu pārvaldes iestādes, jo tām vairs nebūs jāpiemēro sodi par minimālās summas robežvērtības neievērošanu.

Priekšlikums palielināt KLP stratēģiskajos plānos izdarāmo grozījumu biežumu ļaus dalībvalstīm savus KLP stratēģiskos plānus pielāgot tad, kad tas nepieciešams, lai ņemtu vērā mainīgos apstākļus, ar ko saskaras lauksaimnieki. Tādējādi prasības, kas vairs nav pamatotas, nepaliks spēkā tikai administratīvu iemeslu dēļ, un tas vienkāršos sistēmu.

Par vienkāršošanas noteikumu pilnīgu izmantošanu nolūkā atvieglot lauksaimnieku administratīvo slogu ir atbildīgas dalībvalstis.

- **Saskanība ar pašreizējiem noteikumiem konkrētajā politikas jomā**

Ierosinātie grozījumi atbilst spēkā esošo KLP pamataktu (Stratēģisko plānu regula un Regula par kopējās lauksaimniecības politikas finansēšanu, pārvaldību un uzraudzību) vispārējam raksturam. Tāpēc šis priekšlikums atbilst spēkā esošajiem politikas noteikumiem.

- **Saskanība ar citām Savienības politikas jomām**

Ar šo tiesību akta priekšlikumu tiek koriģēts noteikts skaits noteikumu, kas paredzēti spēkā esošajās KLP regulās un tiek uzskatīti par saskanīgiem ar citām Savienības politikas jomām. Tāpēc šis priekšlikums ir saskanīgs ar citām Savienības politikas jomām.

2. JURIDISKAIS PAMATS, SUBSIDIARITĀTE UN PROPORCIONALITĀTE

- **Juridiskais pamats**

LESD 43. panta 2. punkts, jo šī regula groza Regulu (ES) 2021/2115 un Regulu (ES) 2021/2116, kuras tika pieņemtas, galvenokārt balstoties uz šo juridisko pamatu.

- **Subsidiaritāte (neekskluzīvas kompetences gadījumā)**

Līgumā par Eiropas Savienības darbību noteikts, ka lauksaimniecība ir dalītā Savienības un dalībvalstu kompetencē. Savienība savu kompetenci īsteno, pieņemot dažādus tiesību aktus, kas tai dod iespēju noteikt un īstenot ES kopējo lauksaimniecības politiku, kā paredzēts LESD 38.–44. pantā. Regula (ES) 2021/2115 un Regula (ES) 2021/2116 ir daļa no ES kopējās lauksaimniecības politikas tiesiskā regulējuma. Lai mazinātu dažas grūtības, panāktu vienkāršošanu un novērstu slogu lauksaimniekiem, šīs regulas ir jāgroza, un to var darīt tikai ES līmenī.

- **Proporcionalitāte**

Ar šo priekšlikumu spēkā esošās regulas tiek grozītas tikai tiktāl, ciktāl tas stingri nepieciešams iepriekš minēto mērķu sasniegšanai.

- **Juridiskā instrumenta izvēle**

Tā kā sākotnējie tiesību akti ir Eiropas Parlamenta un Padomes regulas, arī grozījumi ir jāievieš ar Eiropas Parlamenta un Padomes regulu, ievērojot parasto likumdošanas procedūru.

3. *EX POST* IZVĒRTĒJUMU, APSPRIEŠANOS AR IEINTERESĒTAJĀM PERSONĀM UN IETEKMES NOVĒRTĒJUMU REZULTĀTI

***Ex post* izvērtējumi / spēkā esošo tiesību aktu atbilstības pārbaudes**

Neattiecas.

Apspriešanās ar ieinteresētajām personām

Ņemot vērā plaši izplatītos lauksaimnieku protestus un lai izanalizētu administratīvo slogu, kas gulstas uz lauksaimnieku pleciem, kā arī apzinātu jomas, kurās vajadzīgi uzlabojumi, Komisija ir vērsusies četrās galvenajās ES līmeņa lauksaimniecības organizācijās un lūgusi tām iesniegt priekšlikumus par pasākumiem, kas ES līmenī (attiecībā uz KLP un citiem ES tiesību aktiem) veicami lauksaimnieku administratīvā sloga mazināšanai. Līdzīgu vēstuli Padomes prezidentvalsts Beļģija nosūtīja lauksaimniecības ministriem, aicinot viņus apzināt ES līmenī risināmos jautājumus, kas palīdzēs samazināt administratīvo slogu lauksaimniekiem. Savukārt Eiropas Parlamenta Lauksaimniecības un lauku attīstības komiteja nosūtīja vēstuli, nosakot sešas jomas, kurās komitejas ieskatā ir vajadzīga konkrēta un tūlītēja rīcība. Ierasts apspriešanās process izpalika šā priekšlikuma steidzamības dēļ.

Īpašās vienu nedēļu ilgušās apspriešanās rezultātā ir sagatavota virkne ierosinājumu un priekšlikumu. Visu dalībvalstu pārvaldes iestāžu atbildes tvēruma ziņā ir plašas, un, kamēr dažas piedāvā risināt ar praktisko īstenošanu saistītas problēmas un ir realizējamas īstermiņā,

daudzas ir realizējamas ilgtermiņā un skar vēl citus jautājumus, ne tikai administratīvā sloga mazināšanu, īstenošanas vienkāršošanu vai stabilas politikas radīšanu lauksaimniekiem. Apspriešanās ar lauksaimniecības organizācijām rezultējās aicinājumos steidzami rīkoties, lai vienkāršotu administratīvo slogu lauksaimniekiem, un arī tika uzsvērta vajadzība pēc stabila un konsekventa politikas satvara, kas ilgtermiņā rosinātu reformas turpināt. Vairākas galvenās prioritārās darba jomas noteica arī Eiropas Parlamenta Lauksaimniecības un lauku attīstības komiteja.

Saņemtos ierosinājumus Eiropas Komisija sadalīja piecās plašās jomās.

1. Pirmā priekšlikumu daļa skar KLP stratēģisko plānu pārvaldību un attiecas uz šo plānu grozīšanas procedūrām (arī atļauto grozījumu skaitu), snieguma uzraudzību un (arī gada snieguma ziņojuma) izskatīšanu, dažiem integrētās administrācijas un kontroles sistēmas elementiem (platību uzraudzības sistēmas kvalitātes novērtēšanas metodikas vienkāršošana un ģeomarķētu fotoattēlu un ģeotelpisko pieteikumu izmantošana), kā arī kontroles un sankciju sistēmu (kas ietver visu saimniecībā veikto kontroles pasākumu racionalizāciju).

   Komisija, atbildot uz šo priekšlikumu kopumu, veica vairākas neleģislatīvas darbības un šajā priekšlikumā iekļāva dažas mērķorientētas un ierobežota mēroga iniciatīvas, lai galvenokārt atvieglotu biežāku KLP stratēģisko plānu grozīšanu un atceltu nosacījumus mazās lauku saimniecībās veicamo kontroles pasākumu īstenošanai.

2. Otra priekšlikumu daļa attiecas uz KLP stratēģiskajā plānā ietvertajām darbībām par labu klimatam un videi. Daudzi priekšlikumi attiecas uz nosacījumu sistēmas prasību un kontroles pasākumu radikālu maiņu, bet tika iekļauti vēl citi priekšlikumi, piemēram, par attieksmi pret mazajām lauku saimniecībām vai vidisko intervenču finansiālo pārvaldību.

   Komisija jau ir pieņēmusi 2024. gadā piemērojamu daļēju pagaidu atkāpi no LLVS 8. standarta pirmās prasības un ir grozījusi Deleģēto regulu (ES) 2022/126, proti, koriģējusi LLVS 1. standartu. Šajā priekšlikumā iekļauti arī daži mērķtiecīgi nosacījumu sistēmas pielāgojumi, kas risinās ar īstenošanu saistītās problēmas. Komisija šo radikālo pieeju iecerējusi izmantot ar mērķi saglabāt KLP stratēģisko plānu regulas vispārējos politikas mērķus, kas atspoguļoti abu likumdevēju 2021. gadā pieņemtajos lēmumos.

3. Trešā priekšlikumu daļa aptver citus KLP noteikumus, kuri neaprobežojas ar vides un klimata kontekstu un attiecas, piemēram, uz saistītā atbalsta paplašināšanu, sociālo nosacījumu sistēmas apturēšanu vai atcelšanu, vai arī uz izmaiņām nozariskajās atbalsta shēmās, veicināšanas pasākumiem un bioloģisko lauksaimniecību. Pārējos ierosinājumos runa ir par vēl pamatīgāku ES lauksaimniecības politikas pārskatīšanu.

   Daudzu šo ierosinājumu tvērums ir plašāks par KLP stratēģisko plānu vienkāršošanas un īstenošanas uzlabošanas satvaru. Savukārt Komisija atbalsta KLP stratēģisko plānu regulas galvenās ievirzes, tādas kā sociālo nosacījumu sistēma. Jāpiebilst, ka vairākus ierosinājumus jau tagad var īstenot, pateicoties lielākai rīcības brīvībai, ko dalībvalstīm sniedz jaunais KLP īstenošanas modelis.

4. Ceturtā ierosinājumu daļa ir saistīta ar bažām par lauku saimniecību ienākumiem un jo īpaši par riska pārvaldību un krīžu pārvarēšanu; tiek ierosināts vairāk KLP līdzekļu piešķirt krīžu pārvarēšanai, pārskatīt KLP

noteikumus par atbalstu riska pārvaldības instrumentiem un ar konkrētu rīcību uzlabot lauksaimnieku stāvokli pārtikas apritē.

Izmaiņas KLP finansiālajos aspektos būtu jāapspriež nākamās daudzgadu finanšu shēmas sagatavošanas kontekstā, taču Komisija piekrīt paustajām bažām par lauku saimniecību ienākumiem un plāno veikt darbības, kuras palīdzēs uzlabot lauksaimnieku stāvokli pārtikas apritē, šo jautājumu risinot atsevišķā darba plūsmā.

5. Piektā un pēdējā ierosinājumu daļa attiecas uz regulām ārpus KLP, t. i., uz regulām par atmežošanu, mežu monitoringu, sanitārajiem noteikumiem vai atjaunīgajiem energoresursiem.

Komisija apsver vairākas konkrētas izmaiņas tiesību aktos ārpus KLP un strādā pie neleģislatīviem pasākumiem ar mērķi vienkāršot vai precizēt vairākus noteikumus; sarunas par citām politikas izmaiņām jārisina notiekošo likumdošanas procedūru gaitā.

- **Ekspertu atzinumu pieprasīšana un izmantošana**

Neattiecas (pieaicinātu ekspertu atzinumi netika izmantoti).

- **Ietekmes novērtējums**

Ņemot vērā politisko nepieciešamību nekavējoties iesniegt šo priekšlikumu, kura mērķis ir risināt ES lauksaimniecības nozarē radušos krīzes situāciju, ietekmes novērtējums nav veikts, kā paredzēts Komisijas labāka regulējuma pamatnostādņu rīkā Nr. 1, kurā uzsvērts, ka šīs pamatnostādnes ir jāpiemēro elastīgi un samērīgi. Šis priekšlikums attiecas uz vairākiem mērķtiecīgiem grozījumiem, kas jāizdara Regulā (ES) 2021/2115 un (ES) 2021/2116. Daudzi plašāka mēroga priekšlikumi, kuru mērķis ir kliedēt *ad hoc* apspriešanās procesā paustās bažas par administratīvo slogu un KLP īstenošanas stabilitāti un efektivitāti, nav ņemti vērā. Komisija uzskata, ka politikas stabilitātei ir liela nozīme, un paliek pie viedokļa, ka, *"atbalstot ES lauksaimniecības pāreju uz ilgtspējīgu lauksaimniecības modeli un vienlaikus atbalstot arī lauksaimnieku ienākumus, kā arī nodrošinātību ar pārtiku, reformētajai KLP ir svarīga nozīme."* Šī atziņa pamatojas uz 28 KLP stratēģisko plānu padziļinātu ārēju novērtējumu, ko pasūtīja Komisija un kas kalpoja par pamatu tās 2023. gada 23. novembra ziņojumam Eiropas Parlamentam un Padomei "Kopsavilkums par KLP stratēģiskajiem plāniem 2023.–2027. gadam: kopīgie centieni un kopējie mērķi"[1], kurā atrodams iepriekšminētais citāts. Šajā ziņojumā Komisija arī secināja, ka *"[j]aunie KLP stratēģiskie plāni ir piemērots instruments, kā integrētā veidā sasniegt KLP politikas mērķus, jo dalībvalstis tos izmanto, lai izstrādātu un sniegtu risinājumus problēmām savās teritorijās, vienlaikus nosakot prioritāros mērķus un lietderīgi un efektīvi izmantojot pieejamos resursus."*

Tomēr KLP stratēģisko plānu pirmais īstenošanas gads liecina, ka īstenošana sagādā vairākas praktiskās problēmas. Tāpēc, lai KLP stratēģisko plānu īstenošana būtu efektīva un jo īpaši lai plānu īstenošanas radītais administratīvais slogs būtu mazāks, papildus neleģislatīvām darbībām ir vajadzīgi daži nelieli KLP tiesiskā satvara pielāgojumi.

2021. gadā apstiprinātā KLP reforma tika rūpīgi izanalizēta ietekmes novērtējumā. Šis novērtējums tika pievienots Komisijas 2018. gadā[2] iesniegtajiem priekšlikumiem. Šajā

[1] COM(2023) 707, final, 23.11.2023.
[2] SWD(2018) 301, final, 1.6.2018.

ietekmes novērtējumā ir arī sniegta kontekstuāla informācija, kas ir būtiska šajā priekšlikumā ietverto pielāgojumu nolūkā. Konkrētāk, galvenās atšķirības starp 2018. gadā novērtētajiem risinājumiem bija saistītas ar brīvprātīgo ("ekoshēma") vai obligāto ("nosacījumu sistēma") vidisko prasību līdzsvaru. Lai gan beidzot pieņemtā regula ietver abu pieeju kombināciju, ietekmes novērtējumā (35. lpp.) ir izklāstītas šo abu pieeju priekšrocības un trūkumi. Ņemot vērā situācijas attīstību un pirmajā piemērošanas gadā gūto pieredzi, Komisija ierosina atjaunot līdzsvaru brīvprātīgākas pieejas virzienā.

- **Normatīvā atbilstība un vienkāršošana**

Priekšlikumu nolūks ir jo īpaši samazināt slogu mazām lauku saimniecībām, kuras ir mikrouzņēmumi. Priekšlikums no nosacījumu izpildes kontroles atbrīvot saimniecības, kuru platība ir mazāka par 10 ha, skar 65 % KLP atbalsta labuma guvēju.

- **Pamattiesības**

Priekšlikumā ievērotas pamattiesības, un tas atbilst principiem, kas jo īpaši ir atzīti Eiropas Savienības Pamattiesību hartā.

4. IETEKME UZ BUDŽETU

Priekšlikums budžetu neietekmē.

5. CITI ELEMENTI

- **Īstenošanas plāni un uzraudzīšanas, izvērtēšanas un ziņošanas kārtība**

Kā noteikts KLP stratēģisko plānu regulas 128. pantā, dalībvalstīm un Komisijai uzņemoties kopīgu atbildību, tiek izveidots snieguma satvars. Snieguma satvars KLP stratēģiskā plāna īstenošanas nodrošina ziņošanu par plāna sniegumu, snieguma uzraudzību un izvērtēšanu. Šis satvars varētu attiekties uz šajā priekšlikumā ierosinātajām izmaiņām.

- **Skaidrojošie dokumenti (direktīvām)**

Neattiecas (tiesību akts ir regula).

- **Detalizēts konkrētu priekšlikuma noteikumu skaidrojums**

Komisija ierosina nosacījumu sistēmā izdarīt vairākas izmaiņas.

Ir iekļauts vispārējs noteikums, kas dalībvalstīm ļauj noteikt pagaidu un mērķorientētas atkāpes no konkrētām nosacījumu sistēmas prasībām, ņemot vērā arvien neparedzamos laika apstākļus, kas var liegt lauksaimniekiem attiecīgās prasības izpildīt, piemēram, ievērot konkrēta gada termiņus. Lai snieguma, uzraudzības un izvērtēšanas satvars būtu pilnīgs, Komisija apsvērs iespēju uzlikt dalībvalstīm par pienākumu reizi gadā to informēt par šādu pagaidu atkāpju īstenošanu saskaņā ar Regulas (ES) 2021/2115 143. pantu un jo īpaši minētā panta 4. punktu.

Turklāt dalībvalstīm tiks arī atļauts noteikt īpašus atbrīvojumus no laba lauksaimnieciskā un vidiskā stāvokļa (LLVS) 5., 6., 7. un 9. standarta prasībām, šos atbrīvojumus attiecinot uz situācijām, kad pastāv risks, ka prasības varētu būt pretrunā to mērķiem, piemēram, saistībā ar īpašu agronomisko situāciju konkrēta tipa augsnē un konkrētos augsnes un klimatiskajos apstākļos audzētu kultūraugu gadījumā vai ilggadīgajiem zālājiem nodarītā postījuma dēļ, tajā skaitā arī plēsēju vai invazīvo sugu nodarītā postījuma dēļ. Attiecībā uz atsevišķiem LLVS standartiem Komisija ierosina no LLVS 8. standarta prasībām svītrot obligāto pienākumu

minimālo aramzemes daļu atvēlēt ar ražošanu nesaistītām platībām (papuve) vai elementiem (dzīvžogi, koki, utt.), vienlaikus nodrošinot esošo ainavas elementu aizsardzību. Tā vietā dalībvalstīm ir prasīts izveidot ekoshēmu, kuras satvarā lauksaimniekiem sniedz atbalstu par to, ka tie daļu aramzemes uztur kā ar ražošanu nesaistītu platību vai veido tajā jaunus ainavas elementus. Par šīm ar ražošanu nesaistītām platībām un elementiem, kas lauksaimniecības platībās un – plašākā nozīmē – lauku apvidos labvēlīgi ietekmē bioloģisko daudzveidību, ekoshēma lauksaimniekiem nodrošinātu speciālu atlīdzību.

Attiecībā uz LLVS 7. standarta prasību par augmaiņu Komisija ierosina augmaiņu saglabāt, ļaujot dalībvalstīm to papildināt ar iespēju atbilstību šai prasībai panākt ar kultūraugu dažādošanu. Arī kultūraugu dažādošana palīdz saglabāt augsnes potenciālu, gada garumā nodrošina kultūraugu daudzveidību un tādējādi netieši veicina augmaiņu no gada uz gadu. Komisija uzskata, ka, pateicoties šādai elastībai, lauksaimnieki, kuru saimniecības cieš no regulāra sausuma vai pārmērīgām lietusgāzēm, varēs šo nosacījumu ievērot tādā veidā, kas vairāk atbilst viņu faktiskajai situācijai. Turklāt Komisija atzīst un uzsver agronomiskos ieguvumus, ko sniedz augmaiņa. Tas arī izskaidro, kāpēc ar ekoshēmām tiek atlīdzināti un arī turpmāk būtu jāatlīdzina vērienīgāki augmaiņas un kultūraugu dažādošanas risinājumi, jo īpaši risinājumi, kuri augsnes kvalitātes uzlabošanas un kultūraugu noturības nolūkā augmaiņā paredz iekļaut proteīnaugus.

Standarta piemērošana augsnes segumam jutīgajos periodos (LLVS 6. standarts) izcēla ievērojamus administratīvās elastības trūkumus un radīja nenoteiktību lauksaimniekiem; attiecīgie noteikumi bieži vien atsaucas uz "lauksaimnieciskās prakses kalendāru", kurā netiek ņemts vērā (pieaugošais) laika apstākļu mainīgums. Lai KLP stratēģisko plānu elastība iegūtu savu īsto jēgu, Komisija ierosina precizēt, ka šā nosacījumu sistēmas standarta īstenošana galvenokārt būs dalībvalstu ziņā.

Turklāt ir ierosināts palielināt KLP stratēģiskā plāna grozīšanas pieprasījumu skaitu, lai dalībvalsts šādu pieprasījumu varētu iesniegt līdz divām reizēm gadā (salīdzinājumā ar patlaban spēkā esošo vienu reizi). Tas ir vajadzīgs, lai ātrāk risinātu lauksaimnieku mainīgās situācijas, to skaitā nelabvēlīgu laikapstākļu radītās situācijas.

Lai samazinātu slogu un palielinātu lauksaimniekiem paredzētā KLP atbalsta paredzamību, tiek ierosināts samazināt dalībvalstu pienākumu, saskaņā ar kuru dalībvalstīm jānovērtē, vai to KLP stratēģiskie plāni ir jāgroza, ja tiek grozīts kāds no Savienības tiesību aktiem vides un klimata jomā, un saskaņā ar kuru noteiktā termiņā jāpaziņo Komisijai sava novērtējuma iznākums; tiek ierosināts pienākuma samazinājumu attiecināt uz XIII pielikumā uzskaitīto tiesību aktu grozījumiem, kuri stājas spēkā vēlākais līdz 2025. gada 31. decembrim. Tiek saglabāts dalībvalstu pienākums sniegt aprakstu par to, kā panākts Regulas (ES) 2021/2115 105. pantā noteiktais lielākais kopējais ieguldījums vides un klimata mērķa sasniegšanā un kā KLP zaļā arhitektūra palīdz sasniegt valsts ilgtermiņa mērķrādītājus, kas noteikti minētās regulas XIII pielikumā uzskaitītajos tiesību aktos vai kas no tiem izriet. Turklāt Komisija aplēsīs KLP stratēģisko plānu potenciālu mazināt klimata pārmaiņas 2023.–2027. gada periodā.

Ir ierosināts grozīt Regulu (ES) 2021/2116, lai no nosacījumu izpildes kontroles un sodiem atbrīvotu mazos lauksaimniekus, kuru lauksaimniecības platība nepārsniedz 10 ha. Mērķis ir valsts pārvaldes iestādēm un lauksaimniekiem mazināt administratīvo slogu, kas saistīts ar kontrolēm un sodu iekasēšanu un mazām lauku saimniecībām rada vairāk darba nekā lielākām saimniecībām. Mazo lauksaimnieku atbrīvošana no nosacījumu izpildes kontroles un sodiem neietekmēs kontroles, kuras veic saskaņā ar citiem tiesību aktiem un uz kurām attiecas tiesību aktos noteiktās pārvaldības prasības (TANPP). Turklāt labuma guvēji, kuri platībatkarīgos

maksājumus saņem gan saskaņā ar Regulas (ES) 2021/2115 prasīto KLP stratēģisko plānu, gan saskaņā ar lauku attīstības programmu, ko līdz 2025. gada 31. decembrim īsteno saskaņā ar Regulu (ES) Nr. 1305/2013, un uz kuriem tāpēc attiecas nosacījumu sistēmas prasību izpildes pārbaudes saskaņā ar Regulu (ES) 2021/2116, būtu jāatbrīvo no savstarpējās atbilstības pārbaudēm un sodu piemērošanas saskaņā ar Regulu (ES) Nr. 1306/2013.

Lai kliedētu dalībvalstu un lauksaimnieku bažas par 2024. pieprasījumu gadu, tiek ierosināts LLVS 6., 7. un 8. standarta grozījumus, kā arī tādu atbrīvojumu no sodiem, kas attiecas uz mazajiem lauksaimniekiem, kuru lauksaimniecības platība nepārsniedz 10 ha, piemērot ar atpakaļejošu spēku. Ņemot vērā iepriekš minēto, 2024. pieprasījumu gadam tiek ierosināti pārejas noteikumi; tas nodrošinās, ka dalībvalstis savos KLP stratēģiskajos plānos var izdarīt ar LLVS 6., 7. un 8. standartu saistītos grozījumus, pirms Komisija minētos grozījumus apstiprina saskaņā ar Regulas (ES) 2021/2115 119. pantu. Attiecībā uz LLVS 8. standartu šāda iespēja būtu jāsaista ar ekoshēmām, kas pievērstos ar ražošanu nesaistītu platību, arī papuvē esošas zemes, praktiskajai uzturēšanai, vai ar ekoshēmām jaunu ainavas elementu veidošanai uz aramzemes. Tomēr iespēja – arī juridiskā iespēja – LLVS 6., 7. un 8. standarta grozījumu piemērošanu noteikt ar atpakaļejošu spēku būs atkarīga no konkrēta šajā regulā iekļauto grozījumu satura un spēkā stāšanās dienas. Šajā posmā nav iespējams lemt, vai šāda piemērošana ar atpakaļejošu spēku var tikt noteikta. Tāpēc attiecīgie 3. panta un 4. panta otrās daļas noteikumi priekšlikumā ir ierakstīti iekavās. Šāda iespēja būtu jāapspriež ar likumdevējiem, ņemot vērā šīs regulas galīgo saturu un spēkā stāšanās datumu.

2024/0073 (COD)

Priekšlikums

EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES REGULA,

ar kuru attiecībā uz labiem lauksaimnieciskā un vidiskā stāvokļa standartiem, klimata, vides un dzīvnieku labturības shēmām, KLP stratēģisko plānu grozījumiem, KLP stratēģisko plānu pārskatīšanu un attiecībā uz atbrīvošanu no kontroles un sodiem groza Regulu (ES) 2021/2115 un (ES) 2021/2116

EIROPAS PARLAMENTS UN EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 43. panta 2. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,

pēc leģislatīvā akta projekta nosūtīšanas valstu parlamentiem,

ņemot vērā Revīzijas palātas atzinumu,

ņemot vērā Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinumu[3],

ņemot vērā Reģionu komitejas atzinumu[4],

saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru,

tā kā:

(1) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/2115[5] izveido noteikumus par atbalstu stratēģiskajiem plāniem, kuri dalībvalstīm jāizstrādā saskaņā ar kopējo lauksaimniecības politiku (KLP stratēģiskie plāni) un kurus finansē no Eiropas Lauksaimniecības garantiju fonda (ELGF) un no Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA). Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/2116[6] izveido noteikumus par kopējās lauksaimniecības politikas finansēšanu, pārvaldību un uzraudzību.

(2) Kaut arī šīs regulas dalībvalstīm dod ievērojamu elastību un potenciāli spēj samazināt lauksaimnieku administratīvo slogu, pirmais gads, kad minētās regulas sāktas konkrēti piemērot ar KLP stratēģiskajiem plāniem, ir skaidri parādījis, ka nodrošināt KLP stratēģisko plānu īstenošanas efektivitāti un samazināt administratīvo slogu, kas saistīts ar šādu plānu īstenošanu un ar konkrētu prasību izpildes kontroli, labāk varēs

---

3 OV C [...], [...], [...]. lpp.

4 OV C [...], [...], [...]. lpp.

5 Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/2115 (2021. gada 2. decembris), ar ko izveido noteikumus par atbalstu stratēģiskajiem plāniem, kuri dalībvalstīm jāizstrādā saskaņā ar kopējo lauksaimniecības politiku (KLP stratēģiskie plāni) un kurus finansē no Eiropas Lauksaimniecības garantiju fonda (ELGF) un no Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA), un ar ko atceļ Regulas (ES) Nr. 1305/2013 un (ES) Nr. 1307/2013 (OV L 435, 6.12.2021., 1. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/2115/oj).

6 Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/2116 (2021. gada 2. decembris) par kopējās lauksaimniecības politikas finansēšanu, pārvaldību un uzraudzību un ar ko atceļ Regulu (ES) Nr. 1306/2013 (OV L 435, 6.12.2021., 187. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/2116/oj).

ar dažām nelielām korekcijām, kuras kopējās lauksaimniecības politikas (KLP) tiesiskajā regulējumā izdarāmas Savienības līmenī.

(3) Lauksaimniekus turklāt piemeklējušas neredzēti daudzas grūtības un liela nenoteiktība. Konkrētāk, pēdējiem gadiem bijis raksturīgs liels skaits ekstrēmu meteoroloģisko notikumu, tādu kā sausums un plūdi dažādās Savienības daļās. Šādi notikumi ietekmē produkcijas apjomu un ieņēmumus un būtiski maina parasto agronomisko praksi un kalendāru. Augstās enerģijas un resursu cenas un nenoteiktība, ko izraisījusi Krievijas agresija pret Ukrainu, dzīves dārdzība, inflācija, graudaugu produkcijas vērtības kritums 2023. gadā un izmaiņas starptautiskās tirdzniecības plūsmās – tas viss ir radījis vēl lielāku nenoteiktību un spiedienu uz lauksaimniekiem. Šo notikumu vienlaicīgums lauksaimniekus kā dabas resursu apsaimniekotājus un ekonomikas dalībniekus spiež pielāgot savu saimniecību pārvaldību un agronomisko praksi.

(4) Tāpēc daži Regulas (ES) 2021/2115 un Regulas (ES) 2021/2116 noteikumi ir jāpārskata un jāvienkāršo, lai nodrošinātu, ka dalībvalstis var labāk pielāgot savus KLP stratēģiskos plānus lauksaimnieku vajadzībām un dot viņiem lielāku elastību lauksaimnieciskās darbības veikšanā, ņemot vērā augošos izaicinājumus, laikapstākļu neprognozējamību un ekonomisko nenoteiktību.

(5) Regulas (ES) 2021/2115 13. pants dalībvalstīm prasa nodrošināt, lai visās lauksaimniecības platībās, arī attiecībā uz zemi, ko ražošanai vairs neizmanto, tiktu saglabāts labs lauksaimnieciskais un vidiskais stāvoklis. Dalībvalstīm ir pienākums lauksaimniekiem un citiem labuma guvējiem par katru minētās regulas III pielikumā norādīto laba lauksaimnieciskā un vidiskā stāvokļa (LLVS) standartu valsts vai reģiona līmenī noteikt minimālos standartus, kuri ir saskaņā ar LLVS standartu galveno mērķi, kas norādīts minētajā pielikumā. LLVS 5., 6. un 7. standarta izvirzītā augsnes aizsardzības un augsnes kvalitātes mērķa sasniegšanu ietekmē daudzi faktori, piemēram, augsnes tips, kultūraugu izvēle, klimatiskie un laika apstākļi vai agrākais un tagadējais zemes izmantojums un lauksaimnieciskās sistēmas, to vidū bioloģiskā lauksaimniecība, kas prasa atšķirīgu pieeju dažām darbībām. Pieredze rāda, ka var būt situācijas, kad zināmu prasību (piemēram, augsnes apstrādes ierobežojumu vai sējas perioda) noteikšana, pienācīgi neņemot vērā šos faktorus, var negatīvi ietekmēt dažu tipu augsnes vai noteiktus kultūraugus un pat radīt risku, kas ir pretrunā augsnes aizsardzības mērķim. LLVS 9. standarts aizliedz pārveidot vai apart ilggadīgos zālājus, kas *Natura 2000* tīklā atzīti par vidiski jutīgiem. Tomēr pieredze rāda, ka var būt ārkārtas situācijas, kurās šādus vidiski jutīgus ilggadīgos zālājus izposta, piemēram, plēsēji vai invazīvas sugas, un, lai nodrošinātu, ka LLVS 9. standarta prasības veicina sugu un to dzīvotņu aizsardzību, var kļūt vajadzīgi šādu situāciju labošanai pienācīgi, ilggadīgos zālājus atjaunojoši pasākumi, to vidū izņēmumi no attiecīgo platību aparšanas aizlieguma.

(6) Aizvien biežāk iestājas ekstremāli meteoroloģiskie notikumi un tiek konstatēti par vidiski jutīgiem atzītu ilggadīgo zālāju postījumi, kurus nodarījuši plēsēji vai invazīvas sugas, un rezultātā dalībvalstīm aizvien biežāk jārisina specifiskas ar LLVS 5., 6., 7. un 9. standarta prasību piemērošanu saistītas problēmas. Bez tam pastāv risks, ka minētās prasības varētu izrādīties nesamērīgas ar savu faktisko devumu augsnes aizsargāšanā, ko prasa LLVS 5., 6. un 7. standarts, un sugu un to dzīvotņu aizsargāšanā, ko prasa LLVS 9. standarts. Lai tādas situācijas nepieļautu, būtu jāatļauj dalībvalstīm konkrētās LLVS standartu piemērošanas problēmas risināt ar īpašiem atbrīvojumiem no LLVS 5., 6., 7. un 9. standarta prasībām, kurus nosaka pēc objektīviem un nediskriminējošiem kritērijiem, tādiem kā augsnes tips, kultūraugu

veids, konkrētā lauksaimnieciskā sistēma vai ilggadīgo zālāju postījumi, kurus var būt nodarījuši arī plēsēji vai invazīvās sugas. Īpašie atbrīvojumi būtu jāpiešķir par ierobežotām platībām, un tiem nevajadzētu būtiski mazināt minēto standartu devumu Regulas (ES) 2021/2115 III pielikumā norādīto galveno mērķu sasniegšanā.

(7) Laikapstākļi un to ietekme uz lauksaimniecības platību stāvokli var lauksaimniekiem un citiem labuma guvējiem traucēt kādā konkrētā gadā izpildīt LLVS standartu prasības, piemēram, ievērot darbību termiņus un atļautos laikposmus. Lai nepieļautu situāciju, kurā lauksaimniekiem šādu prasību dēļ ir pienākums, piemēram, pabeigt sēju līdz kādam noteiktam datumam, bet attiecīgā gada laikapstākļi ir tādi, ka vajadzīgās darbības nav iespējamas vai, ja tās ir iespējamas, augsnei tiek būtiski kaitēts, piemēram, izraisot augsnes sablīvēšanos, būtu jāatļauj dalībvalstīm, kad tās piemēro minimālos standartus, kas noteikti saskaņā ar Regulas (ES) 2021/2115 13. pantu, paredzēt pagaidu atkāpes no minētajām prasībām. Šāda pagaidu atkāpšanās būtu jāattiecina vienīgi uz lauksaimniekiem un citiem labuma guvējiem vai apgabaliem, kurus minētie laikapstākļi ir skāruši, un dalībvalstīm tā būtu jāpiemēro tikai tik ilgi, kamēr tas ir absolūti nepieciešams.

(8) Regula (ES) 2021/2115 nosaka virkni elementu un rīku, kurus dalībvalstis var izmantot, lai sasniegtu minētās regulas 6. panta 1. punkta f) apakšpunktā ierakstīto konkrēto mērķi palīdzēt apturēt un pavērst pretējā virzienā bioloģiskās daudzveidības zudumu, uzlabot ekosistēmu pakalpojumus un saglabāt biotopus un ainavas. Viens no šiem elementiem ir nosacījumu sistēma. Konkrētāk, minētās regulas III pielikumā norādītais LLVS 8. standarts ietver vairākas prasības, to vidū pienākumu noteiktu aramzemes daļu atvēlēt ar ražošanu nesaistītām platībām un iezīmēm. LLVS 8. standarta galvenais mērķis ir ar ražošanu nesaistītu elementu un teritorijas uzturēšana, lai uzlabotu saimniecības bioloģisko daudzveidību. Dalībvalstis var turklāt izstrādāt šo mērķi atbalstošas intervences, piemēram, Regulas (ES) 2021/2115 31. panta 4. punkta g) apakšpunktā minētās ekoshēmas. Pieredze ar problēmām un neskaidrībām, kādas rodas, ja nevēlami notikumi iestājas vienlaikus ar ekonomisku nenoteiktību, rāda, ka līdzsvars starp dažādajiem politikas instrumentiem, kuri veicina bioloģiskās daudzveidības aizsardzību un uzlabošanu, ir jāpielāgo, lai lauksaimnieki atkarībā no viņu saimniecības konkrētās situācijas varētu elastīgāk piedalīties šā mērķa sasniegšanā un lai šāda piedalīšanās tiktu finansiāli labāk atalgota.

(9) Precīzāk, tā kā pienākums daļu aramzemes atvēlēt ar ražošanu nesaistītām platībām un iezīmēm pašlaik veido LLVS 8. standarta pirmo prasību, kas norādīta Regulas (ES) 2021/2115 III pielikumā, lauksaimniekiem, kuri piesakās uz minētās regulas 70., 71. un 72. panta tiešajiem maksājumiem un intervencēm, šī prasība ir jāizpilda bez jebkādas kompensācijas par izmaksām vai negūtajiem ienākumiem. Dažos gadījumos tas var nozīmēt būtisku finansiālu slogu attiecīgajiem lauksaimniekiem un labuma guvējiem, sevišķi ja ņem vērā to, ka aramzemi, kas saskaņā ar LLVS 8. standarta pirmo prasību atvēlēta ar ražošanu nesaistītām platībām vai iezīmēm, nav iespējams izmantot augkopībai vai lopkopībai. Ņemot vērā sloga smagumu un tā sekas dažiem lauksaimniekiem, kā arī viņus piemeklējušās neredzēti daudzās grūtības un lielo nenoteiktību, vajadzību pēc tā, lai uz aramzemes būtu arī ar ražošanu nesaistītas platības un iezīmes, varētu labāk atrisināt, izmantojot lielāku elastību piedāvājošu instrumentu un – vēl svarīgāk – piedāvājot stimulu, kas kompensētu vismaz daļu no izmaksām un negūtajiem ienākumiem, kuri ir ar šādām neražojošām platībām un iezīmēm saistīti. Attiecīgi Regulas (ES) 2021/2115 31. pants būtu jāgroza, lai nodrošinātu, ka dalībvalstis sniedz atbalstu ekoshēmām, kas pievēršas ar ražošanu

nesaistītu platību, arī papuvē esošas zemes, praktiskajai uzturēšanai un jaunu ainavas elementu veidošanai uz aramzemes.

(10) Vienlaikus būtu jāpielāgo ar Regulu (ES) 2021/2115 izveidotā nosacījumu sistēma, no tās svītrojot minētās regulas III pielikumā norādītā LLVS 8. standarta pirmo prasību. Pienākums saglabāt ainavas iezīmes, kā arī aizliegums cirpt dzīvžogus un cirst kokus putnu pārošanās un ligzdošanas sezonā – pašlaik tie ir daļa no LLVS 8. standarta prasībām – būtu jāsaglabā kā nosacījumu sistēmas daļa, kas nodrošina esošo ainavas iezīmju saglabāšanu lauksaimniecības platībās.

(11) Būtu dalībvalstīm jādod lielāka elastība attiecībā uz grozījumu izdarīšanu savos KLP stratēģiskajos plānos un vienlaikus jānodrošina stratēģijas stabilitāte, KLP stratēģisko plānu pārvaldāmība, kā arī grozīšanas administratīvā efektivitāte. Pieredze rāda, ka var būt sarežģīti gan ELGF, gan ELFLA īpašās prasības izpildīt ar vienu vienīgu grozījumu pieprasījumu. Tomēr kalendārajā gadā iespējamo grozīšanas reižu skaits būtu jāierobežo, lai nodrošinātu, ka lauksaimniekiem un citiem labuma guvējiem ir pietiekami daudz laika grozījumu prasības izpildīt, kā arī lai ierobežotu dalībvalstīm uzlikto administratīvo slogu un ļautu Komisijai grozījumu saderību ar Regulā (ES) 2021/2115 un Regulā (ES) 2021/2116 noteikto Savienības tiesisko regulējumu novērtēt minētajā regulējumā noteiktajos termiņos. Šo iemeslu dēļ KLP stratēģisko plānu grozījumu pieprasījumu maksimālais skaits būtu jāpalielina līdz diviem grozījumu pieprasījumiem kalendārajā gadā.

(12) Saskaņā ar Regulas (ES) 2021/2115 120. pantu dalībvalstīm ir pienākums novērtēt, vai to KLP stratēģiskie plāni ir jāgroza, ja tiek grozīts kāds no minētās regulas XIII pielikumā uzskaitītajiem Savienības tiesību aktiem, un noteiktā termiņā paziņot Komisijai sava novērtējuma iznākumu. Tā kā šis pienākums ir izrādījies dalībvalstīm apgrūtinošs un pūliņiem, kas tām šādā novērtēšanā jāiegulda atlikušajā pašreizējo KLP stratēģisko plānu plānošanas periodā, būtu jābūt iespējami maziem, minētais pienākums nebūtu jāpiemēro XIII pielikumā uzskaitīto tiesību aktu grozījumiem, kuri stājas spēkā pēc 2025. gada 31. decembra.

(13) Pieredze liecina, ka daudzu nelabvēlīgu notikumu vienlaicīga iestāšanās lauksaimniekiem met izaicinājumu, kas prasa izrādīt lielāku elastību un vienkāršot KLP stratēģisko plānu īstenošanu attiecībā uz dažiem Regulas (ES) 2021/2115 III pielikumā norādītajiem LLVS standartiem.

(14) LLVS 6. standarta galvenais mērķis ir nodrošināt augsnes aizsardzību visjutīgākajos periodos, nosakot minimālo augsnes segumu, kāds augsnei šādos periodos neļauj palikt kailai. Minētā LLVS standarta prasību izstrādi un īstenošanu ietekmējošo faktoru diapazons salīdzinājumā ar citiem LLVS standartiem ir vēl plašāks. Konkrētāk, minimālo augsnes segumu var nodrošināt ar dažādiem līdzekļiem, kas ir atkarīgi ne tikai no klimatiskajiem un augsnes apstākļiem, bet arī no tādiem faktoriem kā kultūraugu izvēle un veģetācijas perioda ilgums attiecīgajā gadā. Turklāt atkarībā no specifiskiem augsnes un klimatiskajiem apstākļiem perioda jutīgums var izpausties dažādi. Bez tam, izdarot ar ražošanu saistītas izvēles un jo īpaši pieņemot lēmumus par sēju, lauksaimniekiem un citiem labuma guvējiem jāspēj LLVS 6. standarta prasību ievērošanu saskaņot ar neprognozējamiem laikapstākļiem. Ņemot to vērā, dalībvalstīm būtu jāspēj LLVS 6. standarta prasības pārvaldīt elastīgāk nekā citu LLVS standartu prasības un tādā veidā, kas nodrošina prasību izpildes ieguldījumu minētā standarta galvenā mērķa sasniegšanā, un vienlaikus ņemot vērā virkni faktoru, piemēram, augsnes un klimatiskos apstākļus.

(15) Tāpēc būtu jāļauj dalībvalstīm pašām noteikt minētā LLVS 6. standarta galvenos elementus un KLP stratēģiskajos plānos tos apkopojoši izklāstīt saskaņā ar Regulas (ES) 2021/2115 109. panta 2. punkta a) apakšpunktu. Komisijai saskaņā ar minētās regulas 13. panta 1. punktu, 109. panta 2. punktu un 118. un 119. pantu būtu jānodrošina, ka dalībvalstu noteiktais LLVS 6. standarts kopumā ir minētā LLVS standarta galvenajam mērķim atbilstošs.

(16) Regulas (ES) 2021/2115 III pielikumā norādītā LLVS 7. standarta galvenais mērķis ir saglabāt augsnes potenciālu. Arī kultūraugu dažādošana spēj palīdzēt saglabāt augsnes potenciālu un vienlaikus ir dažiem lauksaimniekiem vienkāršāk īstenojama, ņemot vērā daudzos noslogojumus un problēmas, ar kurām viņi pašlaik saskaras, tāpēc dalībvalstīm vajadzētu būt iespējai ļaut lauksaimniekiem LLVS 7. standarta prasības pildīt arī ar kultūraugu dažādošanu. To ievērojot, būtu jānosaka minimālās prasības attiecībā uz kultūraugu dažādošanu.

(17) Ir svarīgi, lai KLP ar nosacījumu sistēmas palīdzību turpinātu veicināt Regulas (ES) 2021/2115 6. panta 1. punkta d)–g) apakšpunktā noteikto vidisko mērķu sasniegšanu. Svarīgi ir arī tas, lai tiktu nodrošināta šo prasību stabilitāte kā kopīgs pamats dalībvalstīm un lauksaimniekiem. Tāpēc nosacījumu sistēmas prasības būtu jāturpina piemērot attiecībā uz visiem lauksaimniekiem. Tomēr administratīvais slogs, kas saistīts ar šo prasību izpildes kontroli, kuru nosaka Regula (ES) 2021/2116, mazajiem lauksaimniekiem un valsts pārvaldes iestādēm var būt nesamērīgi liels. Tāpēc papildus LLVS 6., 7. un 8. standarta elastīguma iespējām būtu jāatvieglo mazajiem lauksaimniekiem un valstu pārvaldes iestādēm uzliktais slogs, kas saistīts ar Regulas (ES) 2021/2116 prasīto kontroli. Līdz ar to lauksaimnieki, kuru saimniecībā nav vairāk par 10 hektāriem lauksaimniecības platības, nebūtu saskaņā ar nosacījumu sistēmu jākontrolē attiecībā uz Savienības tiesību aktos noteikto pārvaldības prasību ievērošanu un labu lauksaimniecisko un vidisko stāvokli. Tā kā šādi mazie lauksaimnieki veido 65 % no KLP atbalsta labuma guvējiem, bet viņu saimniecību platība ir tikai aptuveni 10 % no kopējās lauksaimniecības platības, tas vienkāršotu darbu daudziem lauksaimniekiem un valstu pārvaldes iestādēm un vienlaikus daudz nemazinātu nosacījumu sistēmas nozīmi mērķu sasniegšanā, jo mazie lauksaimnieki darbojas salīdzinoši mazā lauksaimniecības platībā.

(18) Tā kā mazo lauksaimnieku apsaimniekotā lauksaimniecības platība ir ierobežota un viņiem noteiktie sodi kopumā ir mazi, šādu sodu piemērošana varētu uzlikt nesamērīgu slogu dalībvalstu pārvaldes iestādēm. Tāpēc mazie lauksaimnieki, kuri ir atbrīvoti no kontroles, būtu jāatbrīvo arī no administratīvajiem sodiem par nosacījumu sistēmas prasību neizpildi.

(19) Lai nepieļautu pārmērīgas administratīvās izmaksas un noslogojumus, kas saistīti ar nosacījumu sistēmas un savstarpējās atbilstības pārbaudēm, labuma guvēji, kuri platībatkarīgos maksājumus saņem gan saskaņā ar Regulas (ES) 2021/2115 prasīto KLP stratēģisko plānu, gan saskaņā ar lauku attīstības programmu, ko līdz 2025. gada 31. decembrim īsteno saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1305/2013[7], un uz kuriem tāpēc attiecas nosacījumu sistēmas prasību izpildes

[7] Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1305/2013 (2013. gada 17. decembris) par atbalstu lauku attīstībai no Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA) un ar ko atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 1698/2005 (OV L 347, 20.12.2013., 487. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2013/1305/oj).

pārbaudes saskaņā ar Regulu (ES) 2021/2116, būtu jāatbrīvo no savstarpējās atbilstības pārbaudēm un sodu piemērošanas saskaņā ar Regulu (ES) Nr. 1306/2013.

(20) Tāpēc Regula (ES) 2021/2115 un (ES) 2021/2116 būtu attiecīgi jāgroza.

(21) [Lai nodrošinātu šīs regulas 1. panta 6. punkta a), b) un c) apakšpunktā noteikto pasākumu raitu īstenošanu, ir jānosaka pārejas noteikumi attiecībā uz KLP stratēģisko plānu grozījumiem, kurus dalībvalstis 2024. gadā Komisijai uz apstiprināšanu iesniegušas saskaņā ar Regulas (ES) 2021/2115 119. pantu, un attiecībā uz minēto grozījumu ietekmi 2024. gadā, pirms vēl Komisija tos ir apstiprinājusi.]

(22) Lai iecerētos pasākumus, ņemot vērā lauksaimniekus piemeklējušās neredzēti daudzās grūtības un lielo nenoteiktību, varētu īstenot raiti un steidzamā kārtā, šai regulai būtu jāstājas spēkā nākamajā dienā pēc tās publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

(23) [Lai neuzliktu nesamērīgu administratīvo slogu mazajiem lauksaimniekiem un valsts iestādēm, atbrīvojums no sodiem par nosacījumu sistēmas prasību vai savstarpējās atbilstības prasību neievērošanu 2024. pieprasījumu gada gadījumā būtu jāpiemēro ar atpakaļejošu spēku.]

(24) [2024. pieprasījumu gads ir sācies 2024. gada 1. janvārī, un šīs regulas 1. panta 6. punkta a), b) un c) apakšpunkts būtu jāpiemēro attiecībā uz 2024. pieprasījumu gadu. Tas arī dalībvalstīm dotu iespēju minētajos apakšpunktos izklāstītos grozījumus piemērot attiecībā uz 2024. pieprasījumu gadu,]

IR PIEŅĒMUŠI ŠO REGULU.

1. pants

Grozījumi Regulā (ES) 2021/2115

Regulu (ES) 2021/2115 groza šādi:

(1) regulas 4. pantu groza šādi:

(a) panta 3. punkta a) apakšpunktu aizstāj ar šādu:

“a) “aramzeme” ir apstrādāta augkopības zeme vai augkopībai pieejamas papuves platības; turklāt saistību laikā tā ir apstrādāta augkopības zeme vai papuves platības, kas ir pieejamas augkopībai, bet atstātas atmatā saskaņā ar šīs regulas 31. pantu vai 70. pantu vai ar Padomes Regulas (EK) Nr. 1257/1999(*) 22., 23. vai 24. pantu, vai ar Padomes Regulas (EK) Nr. 1698/2005(**) 39. pantu, vai ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 1305/2013(***) 28. pantu;

(*) Padomes Regula (EK) Nr. 1257/1999 (1999. gada 17. maijs) par Eiropas Lauksaimniecības virzības un garantiju fonda (ELVGF) atbalstu lauku attīstībai un dažu regulu grozīšanu un atcelšanu (OV L 160, 26.6.1999., 80. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1999/1257/oj).

(**) Padomes regula (EK) Nr. 1698/2005 (2005. gada 20. septembris) par atbalstu lauku attīstībai no Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA) (OV L 277, 21.10.2005., 1. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2005/1698/oj).

(***) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1305/2013 (2013. gada 17. decembris) par atbalstu lauku attīstībai no Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA) un ar ko atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 1698/2005 (OV L 347, 20.12.2013., 487. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2013/1305/oj).';

(b) panta 4. punkta pirmās daļas b) apakšpunktu aizstāj ar šādu:

"b) visas saimniecībā esošās platības:

i) kurās ir ainavas elementi, uz kuriem attiecas saglabāšanas pienākums saskaņā ar III pielikumā uzskaitīto 8. LLVS standartu, vai

ii) kuras lauksaimnieka attiecīgo saistību laikā ir izveidotas vai saglabātas 31. pantā minētās ekoshēmas rezultātā.

Ja dalībvalstis tā nolemj, "atbalsttiesīgs hektārs" var aptvert citus ainavas elementus ar noteikumu, ka lauksaimniecības zemes gabala aizņemtās platības dēļ tie nav dominējoši un būtiski nekaitē lauksaimnieciskās darbības sniegumam. Īstenojot šo principu, dalībvalstis var noteikt, kādu maksimālo lauksaimniecības zemes gabala daļu var klāt šie citi ainavas elementi.

Attiecībā uz ilggadīgajiem zālājiem ar izkaisītiem neattiecināmiem elementiem dalībvalstis var nolemt piemērot fiksētus samazinājuma koeficientus, kurus izmanto, lai noteiktu platību, ko uzskata par atbalsttiesīgu;";

(2) regulas 13. pantu groza šādi:

(a) panta 1. punktu aizstāj ar šādu:

"1. Dalībvalstis nodrošina, lai visās lauksaimniecības platībās, arī attiecībā uz zemi, ko ražošanai vairs neizmanto, tiktu saglabāts labs lauksaimnieciskais un vidiskais stāvoklis. Dalībvalstis lauksaimniekiem un citiem labuma guvējiem par katru III pielikumā uzskaitīto LLVS standartu valsts vai reģiona līmenī nosaka minimālos standartus, kuri ir saskaņā ar LLVS standartu galveno mērķi, kas norādīts minētajā pielikumā. Nosakot savus standartus, dalībvalstis attiecīgā gadījumā ņem vērā specifiskās attiecīgo platību īpašības, to vidū augsnes un klimatisko stāvokli, esošās lauksaimnieciskās sistēmas, lauksaimniecības praksi, lauku saimniecības lielumu un lauku saimniecības struktūras, zemes izmantojumu, kā arī tālāko reģionu īpatnības.

Nosakot III pielikumā uzskaitīto 5., 6., 7. vai 9. LLVS standartu, dalībvalstis var paredzēt īpašus atbrīvojumus no minēto standartu prasībām. Īpašos atbrīvojumus no 5., 6., 7. vai 9. LLVS standarta prasībām dod, pamatojoties uz objektīviem un nediskriminējošiem kritērijiem, tādiem kā kultūraugu veids, augsnes tips, konkrētā lauksaimnieciskā sistēma vai ilggadīgo zālāju postījumi, kurus var būt nodarījuši arī plēsēji vai invazīvās sugas, un ierobežo aptvertās platības ziņā. Īpašos atbrīvojumus nosaka tikai tad un tikai tik daudz, ja un cik tie vajadzīgi, lai risinātu minēto standartu piemērošanā radušās specifiskas problēmas, un ja tie būtiski nemazina katra minētā standarta devumu III pielikumā norādīto galveno mērķu sasniegšanā.";

(b) iekļauj šādu 2.a punktu:

“2.a Īstenojot minimālos standartus, kas noteikti saskaņā ar 1. un 2. punktu, dalībvalstis, kurās laikapstākļi kādā konkrētā gadā neļauj lauksaimniekiem un citiem labuma guvējiem izpildīt tādas prasības kā minētajos standartos noteiktie termiņi un laikposmi, var no šīm prasībām uz laiku atkāpties. Šāda pagaidu atkāpšanās attiecas vienīgi uz lauksaimniekiem un citiem labuma guvējiem vai apgabaliem, kurus minētie laikapstākļi ir skāruši, un to piemēro tikai tik ilgi, kamēr tas ir absolūti nepieciešams.”;

(3) regulas 31. pantā iekļauj šādu 1.a punktu:

“1.a Šā panta 1. punktā minēto ekoshēmu satvarā sniegtu atbalstu dalībvalstis izveido un paredz shēmām, kas pievēršas ar ražošanu nesaistītu platību, arī papuvē esošas zemes, praktiskajai uzturēšanai un jaunu ainavas elementu veidošanai uz aramzemes. Šajās shēmās brīvprātīgi piedalās aktīvie lauksaimnieki un aktīvo lauksaimnieku grupas.”;

(4) regulas 119. panta 7. punktu aizstāj ar šādu:

“7. KLP stratēģiskā plāna grozīšanas pieprasījumu var iesniegt divas reizes kalendārajā gadā, ja vien šajā regulā nav noteikti izņēmumi vai ja Komisija tādus nav noteikusi saskaņā ar 122. pantu. Visā KLP stratēģiskā plāna laikposmā turklāt var iesniegt vēl trīs KLP stratēģiskā plāna grozīšanas pieprasījumus. Šo punktu nepiemēro grozīšanas pieprasījumiem, ar kuriem iesniedz 118. panta 5. punktā minētos trūkstošos elementus.”;

(5) regulas 120. pantā pievieno šādu daļu:

“Šā panta pirmo daļu nepiemēro XIII pielikumā uzskaitīto tiesību aktu grozījumiem, kuri stājas spēkā pēc 2025. gada 31. decembra.”;

(6) regulas III pielikumu groza šādi:

(a) tabulas ierakstu par 6. LLVS aizstāj ar šādu:

“

6. LLVS	Minimālais augsnes segums, kāds augsnei visjutīgākajos periodos neļauj palikt kailai (minētos periodus nosaka dalībvalstis)****	Augsnes aizsardzība visjutīgākajos periodos

(****) Dalībvalstis var ņemt vērā, piemēram, īso veģetācijas periodu, kuru attiecīgajos reģionos noteikusi ilgā un bargā ziema.”;

(b) tabulas ierakstu par 7. LLVS aizstāj ar šādu:

“

7. LLVS	Augmaiņa aramzemē, izņemot kultūras, kas aug zem ūdens. Dalībvalstis turklāt var nolemt ļaut lauksaimniekiem un citiem labuma guvējiem šā standarta izpildi nodrošināt ar kultūraugu dažādošanu(*****)	Augsnes potenciāla saglabāšana

(*****) Augmaiņu nodrošina ar kultūraugu maiņu lauka līmenī (izņemot daudzgadīgu kultūru, stiebrzāļu un citu lopbarības zālaugu, kā arī papuvē atstātas zemes gadījumā), arī ar pienācīgi apsaimniekotām sekundārajām kultūrām.

Pamatojoties uz lauksaimniecības metožu un agroklimatisko apstākļu dažādību, dalībvalstis var atļaut attiecīgajos reģionos izmantot arī citus uzlabotas (pākšaugus iekļaujošas) augmaiņas vai kultūraugu dažādošanas paņēmienus, kuru mērķis ir uzlabot un saglabāt augsnes potenciālu saskaņā ar šā LLVS standarta mērķiem.

Nosakot kultūraugu dažādošanas prasības, dalībvalstis ievēro šādas minimālās prasības:

– ja aramzemes platība saimniecībā ir 10–30 hektāru, kultūraugu dažādošana uz šīs saimniecības aramzemes izpaužas kā vismaz divu dažādu kultūru audzēšana. Galvenā kultūrauga platība nepārsniedz 75 % no minētās aramzemes,

– ja aramzemes platība saimniecībā pārsniedz 30 hektārus, kultūraugu dažādošana uz šīs saimniecības aramzemes izpaužas kā vismaz triju dažādu kultūru audzēšana. Galvenā kultūrauga platība nepārsniedz 75 % no minētās aramzemes, un divu galveno kultūraugu veidu platība, kopā ņemta, nepārsniedz 95 % no minētās aramzemes.

Dalībvalstis var no šā standarta noteiktajiem pienākumiem atbrīvot saimniecības:

a) kurās vairāk nekā 75 % no aramzemes izmanto, lai audzētu stiebrzāles vai citus lopbarības zālaugus, atstāj papuvē, tajā audzē pākšaugus vai to vienlaikus izmanto vairākos minētajos veidos;

b) kurās vairāk nekā 75 % no atbalsttiesīgās lauksaimniecības zemes ir ilggadīgie zālāji, to izmanto, lai audzētu stiebrzāles vai citus lopbarības zālaugus, vai kurās minētajā platībā audzē kultūraugus, kas ievērojami ilgu laiku gadā vai ievērojamu šā kultūrauga audzēšanas cikla daļu atrodas zem ūdens, vai kurās zemi minētajā platībā vienlaikus izmanto vairākos minētajos veidos, vai

c) kurās aramzemes platība nav lielāka par 10 hektāriem.

Lai nepieļautu lielas monokultūru platības, dalībvalstis var noteikt maksimālo platību, ko drīkst aizņemt kāda viena kultūra.

Uzskata, ka lauksaimnieki, kas sertificēti saskaņā ar Regulu (ES) 2018/848(******), šā LLVS standarta prasības ir izpildījuši.

_____

(******) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2018/848 (2018. gada 30. maijs) par bioloģisko ražošanu un bioloģisko produktu marķēšanu un ar ko atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 834/2007 (OV L 150, 14.6.2018., 1. lpp.). http://data.europa.eu/eli/reg/2018/848/oj).”;

(c) tabulas ierakstu par 8. LLVS aizstāj ar šādu:

“

8. LLVS	— Ainavas iezīmju saglabāšana — Aizliegums cirpt dzīvžogus un cirst kokus putnu pārošanās un ligzdošanas sezonā — Invazīvu augu sugu izplatības novēršanas pasākumi kā izvēles iespēja	Ar ražošanu nesaistītu elementu uzturēšana, lai uzlabotu saimniecības bioloģisko daudzveidību

”.

2. pants

Grozījumi Regulā (ES) 2021/2116

Regulu (ES) 2021/2116 groza šādi:

(1) regulas 83. panta 2. punktu aizstāj ar šādu:

“2. Atkāpjoties no 1. punkta, lauksaimniekus, kuru saimniecības maksimālais lielums nepārsniedz 10 hektāru lauksaimniecības zemes, kas deklarēta saskaņā ar 69. panta 1. punktu, atbrīvo no kontroles, kuru veic saskaņā ar šā panta 1. punktu izveidotajā sistēmā.”;

(2) regulas 84. pantā pievieno šādu punktu:

“4. Atkāpjoties no 1.–3. punkta un 85. panta, lauksaimniekus, kuru saimniecības maksimālais lielums nepārsniedz 10 hektāru lauksaimniecības zemes, kas deklarēta saskaņā ar 69. panta 1. punktu, atbrīvo no 1.–3. punktā un 85. pantā minētajiem sodiem.”;

(3) regulas 104. panta 1. punkta otrās daļas a) apakšpunkta iv) punktu aizstāj ar šādu:

“iv) saistībā ar ELFLA – attiecībā uz izdevumiem, kas labuma guvējiem radušies, un maksājumiem, ko maksājumu aģentūra lauku attīstības programmu īstenošanas ietvaros veikusi, ievērojot Regulu (ES) Nr. 1305/2013. Izņēmums ir Regulas (ES) Nr. 1306/2013 96. un 97. pants attiecībā uz labuma guvējiem, kuriem piemēro šīs regulas 83. pantā minēto kontroles sistēmu;”.

[3. pants

Pārejas noteikumi

(1) Atkāpjoties no Regulas (ES) 2021/2115 119. panta 8. punkta trešās daļas, attiecībā uz dienu, kurā stājas spēkā ar ELGF saistītie KLP stratēģisko plānu grozījumi, ko

dalībvalstis saskaņā ar minētās regulas 119. panta 2. punktu Komisijai uz apstiprināšanu iesniegušas par 2024. pieprasījumu gadu, šīs regulas 1. panta 6. punkta a), b) un c) apakšpunktā noteikto elementu gadījumā Komisijas apstiprinājums nav vajadzīgs.

(2) Atkāpjoties no Regulas (ES) 2021/2115 119. panta 11. punkta, dalībvalstis attiecībā uz 2024. pieprasījumu gadu var nolemt, ka KLP stratēģisko plānu grozījumiem, kas saistīti ar šīs regulas 1. panta 6. punkta a), b) un c) apakšpunktā noteiktajiem elementiem, juridiskas sekas var būt, vēl pirms Komisija tos ir apstiprinājusi. Šīs regulas 1. panta 6. punkta c) apakšpunktā noteiktā elementa gadījumā dalībvalstis šādu lēmumu var pieņemt tikai tad, ja tās attiecībā uz 2024. pieprasījumu gadu piemēro Regulas (ES) 2021/2115 31. pantā minētu shēmu, kas pievēršas ar ražošanu nesaistītu platību, arī papuvē esošas zemes, praktiskajai uzturēšanai un jaunu ainavas elementu veidošanai uz aramzemes.

Kad dalībvalstis pieņem šo lēmumu, tās nodrošina, ka tiek ievēroti Savienības tiesību aktu vispārējie principi, jo īpaši juridiskās noteiktības princips, nediskriminēšanas princips un lauksaimnieku un citu labuma guvēju tiesiskās paļāvības aizsardzība, un ka lauksaimniekiem un citiem labuma guvējiem tiek dots grozījumu prasību izpildei pietiekams laiks.]

4. pants

Stāšanās spēkā un piemērošana

Šī regula stājas spēkā nākamajā dienā pēc tās publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

[Tās 1. panta 6. punkta a), b) un c) apakšpunktu un 2. panta 2. un 3. punktu piemēro attiecībā uz 2024. pieprasījumu gadu.]

Šī regula uzliek saistības kopumā un ir tieši piemērojama visās dalībvalstīs.

Briselē,

Eiropas Parlamenta vārdā –	*Padomes vārdā –*
priekšsēdētāja	*priekšsēdētājs*